

JÄRFÄLLA FÖRSAMLING:

Tusen möjligheter

28 oktober – 10 december 2023

ALLHELGONA

Sid 3

KORSORD

Sid 23

**EN GRAVSTEN
SÄGER SÅ MYCKET**
– Eaststone
stenhuggeri

Sid 8

HELGON
– vilka blir det?

Sid 14

**JÄRFÄLLA ÄR EN
MAGISK PLATS**
– möt författaren
Karolina Bjällerstedt Mickos

Sid 4

Finns det liv efter döden?

OM DET FINNS LIV EFTER DÖDEN är något vi människor undrat över i alla tider. Oftast frågar vi oss om den som avlidit lever vidare på något sätt. Finns det en himmel, ett paradiset eller ett Nangijala?

Sanningen är att ingen av oss vet med 100% hur det är på andra sidan döden. De som har varit kliniskt döda pratar alla om en tunnel, ett ljus och något som är väldigt lockande. Men ingen av oss sitter inne med det exakta svaret över hur livet efter döden blir.

I stället för sanning och fakta bär de flesta av oss på ett hopp som bygger på de bibeltexter som försöker ge oss ett svar. I många fall är hoppet så starkt att det blivit till en övertygelse och en förvisning. Utan denna övertygelse hade jag inte orkat att vara präst vid begravingar.

Vi vill att ni ska veta hur det går för de som avlider, så att ni inte behöver sörja som de andra, de som inte har något hopp. Om Jesus har dött och uppstått, vilket vi tror, då skall Gud också föra till sig de avlidna tillsammans med honom.

i Thessalonikerbrevet 4

ATT DET FINNS LIV efter döden för de efterlevande och de som sörjer är däremot något jag vet, både av egen och andras erfarenhet. Kanske är det förhoppningen om att de vi saknar och sörjer, har det bra på en annan plats och på ett

annat sätt, som ger oss kraft att leva vidare.

Jag blir nästan dagligen överraskad över att de som mist en anhörig lever vidare och att deras liv så småningom blir helt ok. För de flesta verkar det till och med bli bra även om det aldrig blir detsamma.

Så sent som förra helgen blev jag kontaktad av en man som, på ett oerhört fint och berörande sätt, berättade hur han efter det att hans hustru avlidit sört och varit ledsen. Efter ett tag hade han fått kontakt med en tidigare arbetskamrat och nu hade de blivit ett par, flyttat ihop och trolovat sig. För mig ger denna berättelse lika mycket hopp som Paulus ord i Thessalonikerbrevet från år 50 e kr.

ATT DEN SOM AVLIDIT lever vidare på ett sätt som jag inte kan förstå eller förklara bygger på det hopp som min tro ger mig. I bibeltexter och psalmverser styrks mitt hopp och min tro på att döden inte är slutet för mig eller någon annan. Mannens berättelse ger mig ännu mer hopp och en ännu djupare tro, att även den som drabbas av en nära anhörigs död, har ett fortsatt liv. Också för efterlevande finns det liv efter döden.

Det finns inga ord som kan trösta eller ge lindring i den sorg som drabbar när man mist en nära anhörig eller en kär vän. Det finns inga genvägar eller vägar runt om sorgen. Den enda väg som finns är rakt igenom. Utan dryck, mat och sömn orkar man inte gå den vägen.

Det finns liv efter döden även för den som sörjer. Det tar tid och det är jobbigt. Det blir inte som det var innan men det finns liv även där.

I JÄRFÄLLA FÖRSAMLING är du välkommen att delta i någon av våra sorgegrupper, där du får möta andra som mist en nära anhörig. Du är också välkommen att boka en samtalstid med någon av församlingens präster eller diakoner. Självklart är du också välkommen till någon av alla våra gudstjänster eller andra aktiviteter.

Du känner bäst själv hur du ska hantera din förlust, din sorg och ditt fortsatta liv.

KRISTER KAPPEL
KYRKOHERDE

Svenska kyrkan

JÄRFÄLLA

Utges av Svenska kyrkan i Järfälla. Denna tidning klassas som samhällsinformation och delas ut till samtliga hushåll i Järfälla kommun.

Ansvärgivare: Krister Kappel

E-post till redaktionen:

jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se

Församlingsexpeditionen har

besöks- och telefontid:

Mån-tor kl 9-15, lunch kl 12-13

Fre kl 9-12

Telefon: 08-580 218 04

Fax: 08-580 218 25

Postadress:

Svenska kyrkan i Järfälla

Box 139, 177 23 Järfälla

Besöksadress: Kyrkvägen 8, Barkarby

På internet:

www.svenskakyrkan.se/jarfalla

www.facebook.com/jarfallaforsamling

www.youtube.com/jarfallaforsamling

Instagram: @svk_jarfalla

http://kyrkoherdenstankar.blogspot.com

Våra kyrkor:

Barkarby: Järfälla kyrka, Kyrkvägen 8

Jakobsberg: Maria kyrka, Sturevägen 3

Kallhäll: S:t Lukas kyrka, Svarvargränd 1

Viksjo: Viksjo kyrka, Agrargränd 2

Omslag:

- Allt i fantasy handlar inte om drakar, demoner och magiska svärd, säger Karolina Bjällerstedt Mickos.

Foto: Harry Silver

Nästa nummer utkommer 9-10/12

Tryck: Pressgrannar, Linköping

 Svanenmärkt trycksak, 3041 0174

Allhelgona

Under helgen är du varmt välkommen till våra kyrkogårdar, kyrkor och kapell för ljusständning och kyrkogårdsvandring. Ljus, kransar och ett enkelt värmande fika finns att köpa (du betalar enklast med Swish). Lämna helst bilen hemma om du kan. Vi väntar många besökare och antalet parkeringsplatser är mycket begränsat. Och på Alla helgons dag (lördag 4 november) kan du ta Kyrkogårdsbussen till Görväln!

Fredag 3 november

PILGRIMSKAPELLET

Kl 8-15 Pilgrimskapellet öppet för ljusständning

JÄRFÄLLA KYRKA

Kl 10-20 Kyrkan öppen för ljusständning

Lördag 4 november

Alla helgons dag

PILGRIMSKAPELLET OCH GÖRVÄLNS GRIFTEGÅRD

Kl 10-19 Öppet för ljusständning

Kl 10-18 Servering av kaffe, korv, glögg och pepparkakor (i Pilgrimskapellet) Försäljning av ljung, ljus och kransar (vid entrén till Griftegården)

Kl 11 Minnesgudstjänst på finska

Kl 13.30 och 16

Konsert med kören Tonvisa under ledning av Alexander Klimentov-Löfstrand

Ta Kyrkogårdsbussen till Görvälns griftegård

Kl 10-17 Avgång varje hel timme från Jakobsbergs busstation till Görvälns griftegård
Kl 10.45-17.45 Avgång en gång i timmen från Görvälns griftegård till Jakobsbergs busstation

Allhelgona online

Du som inte kan eller vill ta dig till kyrkogården kan delta i en namnläsning online, där du kan höra namnen på de församlingsmedlemmar som avlidit det gångna året läsas av präster i Järfälla församling. Namnen finns också på digitala minnestavlor.

JÄRFÄLLA KYRKA OCH KYRKOGRÅD

Kl 10-20 Järfälla kyrka öppen för ljusständning

Kl 10-19 Servering av kaffe, korv, glögg och pepparkakor (i Vita villan) Försäljning av ljung, ljus och kransar (utanför kyrkan)

Kl 11 Högmässa

Kl 13-19 Kort andakt varje hel timme

MARIA KYRKA

Kl 13-16 Kyrkan är öppen för ljusständning. Enklare kaffeservering.

S:T LUKAS KYRKA

Kl 13-16 Kyrkan är öppen för ljusständning. Enklare kaffeservering.

VIKSJÖ KYRKA

Kl 14-16 Kyrkan är öppen för ljusständning. Enklare kaffeservering.

Kl 16 Konsert: Requiem

Söndag 5 november

Kl 10 Mässa i Viksjo kyrka

Kl 11 Högmässa i S:t Lukas kyrka

Kl 15 Mässa i Maria kyrka

Kl 16 Högmässa i Järfälla kyrka (kyrkan öppen för ljusständning från kl 10)

Konsert

Requiem

**LÖRDAG 4 NOVEMBER
KL 16, VIKSJÖ KYRKA**

Viksjo motettkör sjunger musik av Duruflé, Brahms och Gjeilo. Sopran: Noriko Akinaga, Orgel: Bengt Tribukait, Dirigent: Eva-Karin Remback

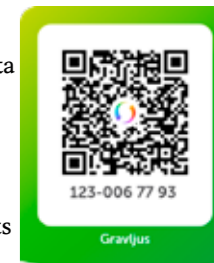

FOTO: JIM ELFSTRÖM/IKON

Vill du beställa ljusständning till en grav?

SWISHA 100:- TILL 123 006 77 93 senast onsdag 1 november. Märk betalningen med gravplats eller gravnummer samt den avlidnes namn, så sätts ljuset ut till Allhelgonahelgen.

Du kan också beställa ljusständning till något annat datum (mellan första oktober och sista april). Märk då betalningen med gravplats eller gravnummer, den avlidnes namn, samt önskat datum, så sätts ljuset ut då eller närmast föregående vardag.

Ta Kyrkogårdsbussen till Görväln på Alla helgons dag!

Lördag 4 november avgår Kyrkogårdsbussen från Jakobsbergs station till Görvälns griftegård kl 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 och 17. Den går tillbaka från Görvälns griftegård till Jakobsberg kl 10.45, 11.45, 12.45, 13.45, 14.45, 15.45, 16.45 och 17.45.

Söker du någon som är gravsatt eller en gravplats?

Sök på www.svenskagravar.se. Där finns kartor så att du lätt hittar fram till gravplatsen.

Uttrycksfullt

8

Helgon

14

Smulpaj med höstapplen

24

Händer i Järfälla sid 20

Lokalpatriot. Miljöer från
Järfälla är viktiga i Karolina
Bjällerstedt Mickos böcker.

Besjälat

Lokalprägel är viktig i **Karolina Bjällerstedt Mickos** böcker. Hennes senaste romaner har hon skrivit med Järfälla som miljö och utgångspunkt. För henne är Järfälla centrum på världskartan.

TEXT: PER AXEL NORDFELDT FOTO: HARRY SILVER

– JAG HAR ALLTID ÄLSKAT ATT SKRIVA.

Karolina Bjällerstedt Mickos sväljer en klunk innan hon berättar ett barndomsminne.

– Jag minns detta mycket tydligt. Jag hade ännu inte lärt mig läsa eller skriva. När jag såg mamma sitta vid skrivbordet och skriva blev jag väldigt fascinerad. Ville göra likadant. Jag tog papper och penna och började skriva tecken. Så frågade jag mamma vad det stod på papperet. Hon sa att det inte stod någonting, det var bara kludd. Jag blev förvånad, tyckte att jag kopierat det hon gjort.

Ganska snart satte sig Karolina in i skrivandets mysterier. Med tiden har det gått betydligt bättre. Förra året släppte hon sin sjätte bok, Kejsarinnans krona.

Vi sitter på Espresso House i Jakobsbergs centrum. Kaféet fyller en funktion i romanen. Det är här som ett par av huvudpersonerna – Micka och Linn – fikar när de märker att något händer på torget utanför. En ström av folk rör sig i en bestämd riktning, stämningen är upprörd. Micka och Linn går ut. Från kommunhusets entré har någon hängt upp en docka föreställande Elsa Rivera, ledare för det kommunala partiet Järfälla Framåt. Misstankar och anklagelser riktas tämligen direkt mot ett konkurrerande parti, Järfällas Arv, med starka knytning-

ar till fornnordisk tro och shamanism.

– Jag släppte romanen alldeles före valet förra året, berättar Karolina.

– Det är som roligast i Jakobsbergs centrum under valtider. Normalt händer inte så mycket här, men när det är val blir det många aktiviteter. Tält och möten, som en egen by eller en marknad.

KAROLINA BJÄLLERSTEDT MICKOS är född i Järfälla och har bott här i hela sitt liv. Först mitt emot Söderhöjdens torg (som också förekommer i Kejsarinnans krona), växte upp i Viksjö (där hon i flera år var engagerad i Svenska kyrkans verksamhet, både som frivillig och anställd), numera i Jakobsberg. Till vardags arbetar Karolina som kommunikatör på bostadsbolaget Järfällahus.

” Det går förstås att läsa böckerna fristående och utan att känna till Järfälla. Men det är roligt med den lokalprägel det ger.

Båda föräldrarna var lärare i svenska, därifrån kommer Karolinas passion för språk och berättande. Pappa hade också ämnet historia, ett annat stort intresse för Karolina.

– En arkeologisk utgrävning spelar en viktig roll i Kejsarinnans krona, fortsätter hon. Från början hade jag tänkt att den skulle ske vid fornborgen Gåseborg, en av mina favoritplatser i Järfälla, men det blev inte så. I stället valde jag en plats nära Viksjö gård, med en av de äldsta bosättningarna i Järfälla.

KAROLINA HAR ALLTID gillat att skapa berättelser. Den första romanen, Mantor, kom 1998. Den är i en helt annan genre, fantasy. Berättelsen växte ut till en trilogi med undertiteln Till Esperani.

– Allt i fantasy handlar inte om drakar, demoner och magiska svärd. För mig står personerna i centrum. Fokus är på att hitta sig själv. Det är förresten temat i alla mina böcker.

– Alla tre delarna har olika huvudpersoner. Den sista delen, Dorei, har en amma och barnmorska som huvudperson. Det är en väldigt ovanlig gestalt i fantasylitteratur.

FANTASY HAR EN LÅNG RAD starkt profilerade författare. Några namn Karolina nämner som

inspirationskällor är givna, andra lite mer oväntade: Tolkien ("han har samma fascination för språket som jag"). Brandon Sanderson. C. S. Lewis. Nestorn Ursula K. Le Guin. Jane Austen. Astrid Lindgren ("hon skrev en hel del åt fantasyhållet, till exempel Bröderna Lejonhjärta och Ronja Rövardotter"). William Shakespeare ("vad är En midsommarnattsdröm om inte fantasy").

Efter fantasytrilogin kom barnboken Hemlighetsfågeln, illustrerad av Myra Hild.

– Hon är fantastisk. En då 18-årig tjej som här gjorde sitt första större illustrationsuppdrag.

– Boken är tänkt att läsas tillsammans med barnet. Rubriker och vissa meningars kanske barnet klarar att läsa på egen hand medan du kan

högläsa de mer sammanhängande partierna.

Så småningom växte idén fram att skriva romaner med Järfälla som miljö och utgångspunkt.

– Det har jag velat göra länge. Järfälla är i mitten av världskartan för mig. Det är en magisk plats. Även de hus som betraktas som fula, som Posthuset, är besjälade. De vittnar om hur man genom tiderna tänkt sig utvecklingen i Järfälla.

JÄRFÄLLA-ROMANERNA LIGGER närmast inom deckargenren. Den första, Dödens kommun, kom 2016. Här introduceras flera av de karaktärer som återkommer i Kejsarinnans krona. Det är berättelser om internationell kriminalitet, handel med utrotningshotade djur, miljöbrott,

politiskt fuffens, maktmissbruk, ond bråd död.

Miljöerna i Järfälla är utförligt skildrade. Söderhöjdens torg, där en central scen med en karneval utspelar sig. En sfärisk skulptur på torget som Micka klättrar upp på för att få överblick finns där. Karaktären Gunnar bor vid torget på adressen Frihetsvägen 52. Vid torget ligger romanens Jakan Asian Market, en central butik och plats för diverse illegala aktiviteter.

– Det går förstås att läsa böckerna fristående och utan att känna till Järfälla, betonar Karolina. Men det är roligt med den lokalprägel det ger. Jag har fått många reaktioner från läsare som uppskattar de här referenserna.

Det finns några centrala teman Karolina Bjällerstedt Mickos vill lyfta i sina romaner. Ett

En viktig adress i Kejsarinnans krona. Karolina framför porten till Frihetsvägen 52.

Karolina Bjällerstedt Mickos på Söderhöjdens torg. Den sfäriska skulpturen bakom henne fyller en funktion i hennes senaste roman.

är den psykiska ohälsan.

– Det är en folksjukdom idag. Vi behöver tala mycket mer om detta och ge dem som drabbas ett betydligt starkare stöd. Samhällets skyddsnät idag har alldeles för stora maskor.

DET FINNS FLERA KARAKTÄRER i Kejsarinnans krona som lider av psykisk ohälsa, inte minst huvudpersonen Micka. När hon i en scen bryter ihop på Söderhöjdens torg och landar på en av stenbeläggningens inristade dikter känner hon sig sannolikt ganska långt från budskapet: *Glöm aldrig att du tagit dig ända till Söderhöjden. Då kan du komma hur långt som helst.*

Dikterna som ristats in i torgets stenbeläggning har för övrigt Karolina varit med om att ta fram i sin roll på Järfällahus.

– I boken finns också personer med neuropsykiatriska funktionshinder, både barn och vuxna. Lilla Nellie, dotter till Micka och hennes countryälskande partner Björn, föreställer jag mig har en språkstörning.

– Ett annat tema är djurrättsfrågor och handel med utrotningshotade djur. Jag är med i Djurens rätt och känner starkt för det arbete den organisationen driver.

– Många kan hitta saker att fästa sig vid i Kejsarinnans krona. Om man har barn i förskole-

eller skolåldern finns det mycket att känna igen sig i. Politik. Samlingar av vinylskivor. Antikviteter. Fornlämningar. IKEA. Countrymusik och mycket mer.

Micka har en sårig relation till Björn och känner sig dragen till en annan man i bekantskapskretsen. När Björn drar iväg till USA med en kompis för att besöka countryfestivaler och gå i döda artisters fotspår blommar Mickas känslor försiktigt fram.

Men det går inte som hon hoppas.

– Eller vad är det som händer egentligen? säger Karolina. Jag funderar mycket på det där och hur det kan utveckla sig.

Hon lutar sig fram över bordet och ett leende sprider sig upp i ögonen.

– Jag måste nog skriva en tredje roman i den här serien.

Böcker av Karolina Bjällerstedt Mickos

- 1998 Mantor
- 1999 Larona
- 2004 Dorei
- 2013 Hemlighetsfågeln
- 2016 Dödens kommun
- 2022 Kejsarinnans krona

Vinn ett bokpaket

Utlottning av ett signerat bokpaket av Karolina Bjällerstedt Mickos. Fantasytrilogin eller Järfällaromaner. Maila till jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se senast 13 november. Skriv Fantasy eller Järfällaromaner i ämnesraden och glöm inte uppge ditt namn och adress.

80 kr / limpa

Beställ vårt goda Järfälla kyrkbröd!

Avhämtas efter överenskommelse i Café Maria, Maria kyrka.

Beställ ditt bröd

08-580 218 22

jarfalla.cafemaria@svenskakyrkan.se

Boka in Afternoon Tea!

Onsdagarna 1 och 29 november kl 12–14.30 i Maria kyrka

Boka bord på

jarfalla.cafemaria@svenskakyrkan.se

Fika, prata, och träffa gamla och nya vänner.

Kl 12 Andakt i kyrksalen

12.30–14.30 Afternoon Tea

Kyrktaxi till gudstjänsten

Vet du om att du kan ta kyrktaxi till gudstjänsterna i Järfälla kyrka? Ring och boka på 08-580 219 08.

Gravstensristningar är ofta konstfullt utformade.

Uttrycksfullt

Det är viktigt att skapa ett personligt minnesmärke över en avliden. Gravstenen är ett av de tydligaste exemplen på det. På företaget **Eaststone** har man erfarenhet av att hantera de flesta önskemål.

TEXT: PER AXEL NORDFELDT FOTO: DAVID LAGERLÖF

GRAVSTENENS FUNKTION har skiftat genom tiderna. Förr användes de ofta för att visa den avlidnes yrke och status, numera är det vanligare att de används som personliga minnesmärken. Formgivning och innehåll kan variera starkt, från enkla stenar till konstfullt utformade gravmonument. Lotten Sunna och Ian Horberry, som driver gravstensföretaget Eaststone Stockholm AB, har stor erfarenhet av de flesta önskemål.

– Jag är formgivare och gör oftast utformningen av stenarna, säger Lotten.

– Jag kommer från England och har en bakgrund i byggindustrin, berättar Ian. Jag står huvudsakligen för monteringen på själva gravstenen.

– Vi kompletterar varandra, fortsätter Lotten. Vid behov kan Ian göra formgivning och jag kan sköta det tekniska. Tillsammans med våra medarbetare i verkstaden och på kontoret är vi heltäckande och kan uppfylla de flesta önskemål.

Företaget grundades 1992 och låg då vid Skogskyrkogården. Namnet kommer av att grundaren köpte stenar från Estland (stavning-

en var då Eststoone). Småningom flyttade man in i de nuvarande lokalerna i Vällingby. Lotten och Ian tog över företaget 2014.

De stora och ljusa lokalerna i Vällingby är en fascinerande blandning av ateljé, utställning, kontor och verkstad.

– Vi har en stor utställning, säger Ian. Det är viktigt för vår servicenivå. Om kunden vill går det att köpa en sten direkt och ha den monterad på bara ett par veckor.

Det är inte jättemycket fritt utrymme i

Lotten dammsuger vid blästringsmaskinen.

Ian högtryckstvättar en sten under arbete.

Översikt över verkstaden.

lokalen. Att röra sig här påminner lite om dans-koreografi.

– När du går här i utställningen, tänk på att stenarna inte är fastmonterade, varnar Lotten. De välter lätt.

När stenarna är monterade på gravarna ska de tåla ett tryck i en belastning på 35 kilo.

– Exempelvis om någon planterat en blomma på gravstenen och behöver stöd för att ta sig upp. Då ska stenen inte kunna välta.

Det är länge sedan alla stenar köptes från Estland. Idag köper Eaststone in stenar i skiftande utföranden och färger från många håll. Leverantörerna finns både i Sverige och internationellt. Lotten visar på en konstfullt utformad sten med en skulpterad ängel.

– Den här modellen tar vi in från Kina. Ingen i Sverige kan göra en sådan sten idag.

Det är företrädesvis granit som används.

– Graniten passar bra i vårt klimat, fortsätter Lotten. Undantagsvis gör vi gravstenar i kalksten eller marmor om kunden absolut vill. Men det är mer porösa material som suger åt sig vatten. Det kan skada stenarna vid temperaturväxlingar.

DET FINNS NATIONELLA REGLER för utformning och montering, men också lokala. Så även i Järfälla. Det är klokt att kontrollera de lokala föreskrifterna innan stenen beställs. Ian slår ut med armarna.

– Vi är i Sverige, klart att det finns regler, säger han med ett skratt. Det händer att vi får säga nej till kundernas önskemål på grund av lokala föreskrifter.

Det är idag ganska vanligt att gravstenar återanvänds. Gravrätten gäller i 25 år. Om ingen fortsätter betala för skötsel tas stenarna bort efter en tid.

– Det kan vara väldigt vackert med en gammal sten, menar Lotten. Det är begränsat vad vi kan göra. Oftast handlar det om att byta ut namn.

Eaststone hanterar ungefär 700 gravstensbeställningar under ett år. Det finns trender även i denna bransch.

– För några år sedan beställde många stenar med händer som höll upp ett hjärta, berättar Lotten.

– Idag är det vanligare med lyktor som är infällda i stenen, inflikar Ian.

Porträtt på gravstenarna har länge varit vanligt inom exempelvis katolicismen, nu börjar det bli en trend även på protestantiska gravar.

– Jag tror att det bygger på en vilja att göra minnesplatsen mer personlig, funderar Lotten.

SPECIFIKA ÖNSKEMÅL om utformningen förekommer också. Lotten minns en speciell gravsten.

”Det kan vara väldigt vackert med en gammal sten. Det är begränsat vad vi kan göra. Oftast handlar det om att byta ut namn.

– Det var för en ung pojke. Han älskade att spela Minecraft på datorn. Då gjorde vi en sten med block som påminde om de fyrkantiga element man använder i Minecraft.

Arbetet ger också andra, kanske något oväntade färdigheter.

– Genom inskriptionerna har jag lärt mig lite arabiska och blivit ganska slängd i syriska alfabetet, berättar Lotten med ett leende.

Hon har lärt sig behärska andra språk också. Viktigt att allt blir rätt. Det är bokstavligen hugget i sten.

En annan specialavdelning är djuren. Det har blivit vanligare att husdjur begravs på speciella områden. Djurkyrkogårdar finns på flera platser. Den största ligger på Djurgården i Stockholm. Ofta används en enkel natursten som hittats i skogen, men det finns också väldigt påkostade monument. Lotten och Ian visar en gravsten under arbete. Den avlidne är en vit lurvig hund. Gravstenen är jättelik, med både en stående och en liggande sten. Porträtt av hunden finns också monterat. Lotten minns ett annat monument.

– Hästen Don Juan, som Döden red på i Ingmar Bergmans film Det sjunde inseglet. En stor gravsten där jag skapat en bild av hästen med Döden på ryggen.

Det är tydligt att Lotten och Ian gillar arbetet på Eaststone. Blandningen av konstnärlighet och hantverk. Kundkontaktarna, möjligheterna att lösa problem. De är överens.

– Arbetet skiftar hela tiden. Det är stimulerande.

Schabloner som används vid formgivning av gravstensristningar.

Ian och Lotten i verkstaden med en del av sin utrustning.

Gravsten utformad med inspiration från data-spelet Minecraft.

Eaststone har en stor utställning. Lotten Sunna och Ian Horberry.

Transporter

Ingmar Andersson sköter transporter av kistor åt Kyrkans begravningsbyrå.

I JÄRFÄLLA FÖRSAMLING FÖRRÄTTADES förra året 452 begravningar (i Järfälla kyrka, S:t Lukas, Viksjö kyrka, Maria kyrka och Pilgrimskapellet). 92 av dem ombesörjdes av Kyrkans begravningsbyrå. Det finns två bilar för att klara av transporter. Begravningsbyrån har dels en av de ikoniska långa svarta, dels en större, som ser ut som en ganska ordinär stor skåpbil.

Ingmar Andersson ansvarar för transporter. Vid tioårsjubileet för församlingens bolag för en tid sedan demonstrerade han fordonen.

– I den mindre kan vi transportera en eller två kistor, i den större upp till fyra, berättar han.

Ingmar demonstrerar hur bilarnas inredning kan anpassas efter antalet kistor som ska transporteras. Det finns också fack i underredet för transporthjul och vagnar som kan komma till användning under arbetet.

Den mindre av bilarna har en annan specialfunktion: det går att tända en stjärn-

”Man ska bara tänka på att köra lugnt och mjukt. Transporten är en del i begravningsakten.

himmel inne i transportutrymmet. Ingmar trycker på en strömbrytare och hela taket börjar skimra. Det kan tyckas lite oklart vem som har glädje av denna funktion. – Jag har aldrig använt den under en transport, säger Ingmar.

EN BEGRAVNING ÄR ett speciellt tillfälle. Men Ingmar tycker inte att det är något speciellt som krävs för att köra bilarna.

– Inga särskilda krav. Man ska bara tänka på att köra lugnt och mjukt, säger han. Transporten är en del i begravningsakten. – Det måste vara värdigt.

PER AXEL NORDFELDT

På 10-årsfesten i maj för församlingens företag visades transportbilarna. Närmast kameran den långa svarta för 1-2 kistor, därbakom den stora för upp till 4 kistor. Ingmar Andersson i vit skjorta demonstrerar.

Fönster mot världen

Finland

Söndag 19 november kl 16 öppnar Viksjö kyrka ett fönster mot Finland.

GÄST ÄR MARIE NELSON, lektor vid institutionen för svenska och flerspråkighet vid Stockholms universitet. Under rubriken *Likt och olikt i Finland – på språklig spaning i vårt östra grannland* föreläser hon om den intressanta språksituationen i Finland, där finska och svenska, som är två sinsemellan mycket olika språk, har talats och utvecklats sida vid sida under lång tid. Hur har språken påverkat varandra? Och används svenska på samma sätt där som här? Vi ser fram emot en spännande språknördig spaning!

Kl 16 Tvåspråkig mässa med sånger från Finland

Kl 17.15 Middag med finsk mat

Kl 18 Föredrag: Likt och olikt i Finland med Marie Nelson

Ingen kostnad, ingen anmälan. Välkommen!

Behöver du någon att prata med?

DU ÄR ALLTID VÄLKOMMEN att höra av dig till någon av våra präster, via växel på 08-580 218 00. Du kan också ringa 112 och fråga efter Jourhavande präst, som svarar alla kvällar kl 21-06.

Kyrkvårdar sökes

VILL DU HJÄLPA TILL i gudstjänsterna i Järfälla kyrka? Kanske läsa en text, hjälpa till under förbönen eller dela ut nattvard?

Hör av dig till Omar Ud-Din för info: omar.ud-din@svenskakyrkan.se

Serviceinriktad

Som representant vid begravningar har **Torbjörn Axelsson** en viktig roll.

Det är en servicefunktion som betyder mycket för att det sista avskedet ska bli en värdig upplevelse.

TEXT OCH FOTO: PER AXEL NORDFELDT

DET ÄR MÅNGA SOM känner en viss vilshenhet inför en begravning. Var ska man sitta? Hur ska man bete sig? Vad är rätt och vad kan uppfattas som stötande? Torbjörn Axelsson har hört alla frågor, vet svaren och hjälper gärna till. Han arbetar som representant vid begravningar.

– Det är en servicefunktion, berättar han när vi ses i Järfälla kyrka. Jag representerar begravningsbyrån och fungerar som en länk mellan byrån, kyrkan och de som deltar i begravningen. Min uppgift är att se till att allt fungerar, svara på frågor, hjälpa folk tillrätta. Helt enkelt att få allt att flyta bra.

– Det är en viktig uppgift.

Torbjörn har arbetat i olika funktioner inom församlingen sedan han gick i pension i augusti 2012.

– I november 2012 kom frågan från Järfälla församling om jag ville hjälpa till som vaktmästare. Det ville jag.

Vaktmästeriet ledde vidare till att Torbjörn började arbeta som bärare vid begravningar. Snart fick han uppdrag också som representant.

– Jag var pensionär i ungefär tre månader. Som representant har jag arbetat sedan 2015 i hela stockholmsområdet. På senare tid mest i Järfälla. Det kan bli ett hundratal bäraruppdrag under ett år. Som representant har det varit drygt 400 engagemang sedan jag började.

DET ÄR EN HEL DEL att hålla ordning på. Vid en begravning anländer Torbjörn i god tid. Han

Torbjörn Axelsson framför klockstapeln på Järfälla kyrkogård.

” Arbetet ger så mycket tillbaka. Man måste vara lugn och deltagande. En begravning är en jobbig situation för många. Jag gör en insats för att det sista avskedet ska bli värdigt.

stämmer av att det är rätt kista som ankommit. Tar hand om blommor, arrangerar dem på och omkring kistan. Ser till att psalmböcker och eventuella programblad finns på plats. Kontrollerar att allt är på plats om det ska vara en minnesstund efter. När deltagarna anländer är han lyhörd, fångar upp frågor och hjälper smidigt alla till rätta.

– Var man ska sitta är kanske den vanligas-

te frågan. Men jag får också göra mycket annat, exempelvis hjälpa till att knyta slipsen åt någon som aldrig burit slips tidigare.

– När det är dags för det sista avskedet organiserar jag så att defileringen vid kistan blir lugn och värdig.

EFTER BEGRAVNINGEN, när deltagarna gått till minnesstunden och kistan förts bort, är det

Torbjörn Axelsson i Järfälla kyrka.

Blommor utlagda på Järfälla kyrkogård efter en begravning.

några moment kvar.

– Jag bär ut blommorna och lägger dem på en speciell plats på kyrkogården, inhägnad så att inte rådjuren ska komma åt. Adresslappar som finns på blommorna plockar jag bort och samlar i ett kuvert. Jag gör en dokumentation där jag noterar allt som skett under gudstjänsten, vem som höll i begravningen, vilken musik som spelades, om det var några artister med och så vidare. Rapporten lämnas till begravningsbyrån.

Torbjörn Axelsson trivs bra med sitt arbete som representant.

– Arbetet ger så mycket tillbaka. Man måste vara lugn och deltagande. En begravning är en jobbig situation för många. Jag gör en insats för att det sista avskedet ska bli värdigt. Ofta möter jag tacksamhet från anhöriga och andra begravningsgäster. Det har hänt att anhöriga hört av sig långt efter en begravning och uttryckt tacksamhet.

TORBJÖRN AXELSSON HADE inte arbetat inom kyrkan innan han gick i pension. Bördig från Lappland. Några år på Lewi Pethrus stiftelses bokförlag. Största delen av yrkeslivet, drygt 40 år, på Försäkringskassan.

– Jag stannade drygt ett år extra på Försäkringskassan efter 65 års ålder.

– Om jag vetat hur intressant och givande det är att arbeta som representant hade jag inte jobbat kvar efter uppnädd pensionsålder. Då hade jag ägnat mig åt den här verksamheten i stället.

– Det här ger så väldigt mycket tillbaka.

Var med i utlottningen

Honung

Järfälla församlings honung från bikuporna på våra kyrkogårdar.

Maila till

jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se senast den 13 november
Skriv **Honung** i ämnesraden och glöm inte uppge ditt namn och adress.

Frälsarkransen

Frälsarkransen är ett radband skapat av biskop emeritus Martin Lönnebo.

Maila till

jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se senast 13 november
Skriv **Frälsarkransen** i ämnesraden och glöm inte uppge ditt namn och adress.

Sticktid?

Kanske hinner du ägna lite tid åt att sticka? Beställ hem mönster- och materialsats för Järfälla-mössan, eller ett par av församlingens egendesignade kyrkvantar! Designen är inspirerad av kyrkobyggnadernas interiörer, och följer traditionella nordiska sticktekniker.

Du beställer genom att maila

jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se och swisha till numret nedan, så löser vi leveransen. Glöm inte att skriva vilket av de sex stickprojektet din beställning avser (se bilderna nedan).

Järfälla kyrkmössa

Pilgrimsvanten

Järfälla kyrkvante

Mariavanten

Viksjövanten

S:t Lukasvanten

Pris per påse med garn och mönster är 140 kr.

Betala med Swish till 123 006 77 93. Märk "kyrkvanten".

Helgon

Vem är ett helgon? Det finns flera definitioner på vem som är ett helgon i olika tider och i olika kyrkotraditioner.

Anders Gezelius Hägglund ger en överblick över helgonbegreppets historia och bakgrunden till den allhelgonahelg vi firar idag.

FOTO: DAVID LAGERLÖF

ETT HELGON ÄR EN PERSON som under sitt liv i tro på, och i Jesu efterföljd, varit en förebild och utfört något barmhärtigt eller ett mirakel. I flera kyrkotraditioner finns en process där helgon kanoniseras, eller helgonförklaras. Svenska ärkebiskopen Nathan Söderblom har en gång sagt om helgon att det är "människor som i ord och handling visar att Gud lever".

Efter Jesus liv, död och uppståndelse bildades den första kristna församlingen ca år 35 e.Kr. i Jerusalem. Det första helgonet kom att bli Stefanos. Han var diakon och gav mat till de fattiga och berättade på gator och torg om hur Jesus älskade världen och om att översteprästerna inte följt Guds vilja när de korsfäste Jesus. Det retade upp ledarna som tog honom till fånga och dödade honom. Stefanos sista ord var att han såg en öppen himmel och han bad att Gud inte skulle ställa hans banemän till svars.

UNDER KRISTENDOMENS 300 första år var de kristna i romarriket ofta förföljda för sin tro. I de kristna församlingarna brydde de sig om varandra och de fattiga, och förkunnade Jesu uppståndelse. Det gav mening och hopp till de breda folklagren. Många kristna blev förföljda för att de följde Jesus och inte kejsaren, och när en kristen dog visade kyrkan stor respekt för den döda kroppen. De väntade ju på att få uppstå som Jesus, så att ordna med en värdig grav där

de döda fick vila till uppståndelsens morgon var viktigt. Man började också skriva ner och uppteckna berättelser om dem som dött för sin tro, de var ju förebilder.

Varje årsdag samlades man vid graven och tackade Gud för den helige personen. Det är detta firande som gett oss namnsdagarna, i stort sett alla äldre namnsdagar i almanackan är knutna till helgonberättelser. Namnsdagen var helgonets jordiska dödsdag, men ännu viktigare – helgonets himmelska födelsedag.

I NÅGRA AV DE ÄLDSTA kristna äldsta kristna kyrkornas nattvardsmässor läses fortfarande en helgonberättelse där man tackar för att Jesus är den Helige i alla de heliga. De första kristna

” Sedan insåg kyrkan att det finns ju många personer som varit förebilder men inte blivit helgonförklarade. Då infördes dagen efter alla helgons dag – Alla själars dag.

kallas i Nya Testamentet ofta för "De heliga". De personer som följt Jesus på speciellt sätt blev helgonförklarade. År 431 e.Kr. hade man ett stort kyrkomöte som beslutade att Jesu mor Maria skulle räknas som en av de heligaste av alla kristna. Maria fick titeln Guds moder. Marias föräldrar Anna och Joakim blev också helgonförklarade, de som varit förebilder för Maria som blev Jesus mamma.

I Järfälla kyrka finns en medeltida träskulptur; helgonet Anna (namnsdag 9/12), Jesu mor. I sin famn håller hon sin dotter Maria och sitt barnbarn Jesus.

MED TIDEN HAR kristendomen fått tiotusentals helgonberättelser, alla fick inte plats i almanackans helgonberättelser. Eftersom alla inte fick plats i almanackan bestämdes att införa en speciell firingsdag för alla helgon. Därav firar vi på första lördagen i november Alla helgons dag. Sedan insåg kyrkan att det finns ju många personer som varit förebilder men inte blivit helgonförklarade. Då infördes dagen efter alla helgons dag – Alla själars dag.

Det är allhelgonahelg, tänd ett ljus vid en älskad människas grav, låt oss tacka för de medmänniskor och helgon som gått före oss.

Stilsäkert

Design från 1950-, 60- och 70-talen är helt rätt på inredningsmarknaden idag.

Det är gyllene tider för denna epok. En äldre generation lämnar sina möbler och prylar. Unga köper. **RetroHuset** har inrett caféet i Maria kyrka, skapat tidskänsla och en atmosfär av hållbarhet.

CAFÉET VID TORGET i Maria kyrka har fått en stilsäker inredning. Det är RetroHuset som möblerat upp med prylar från sin verksamhet. Maria Lundqvist driver RetroHuset tillsammans med maken Jonas.

– Vi har en vän som läser till präst, berättar Maria. På så sätt kom vi i kontakt med församlingen, som ville ha en inredning till caféet med fin tidskänsla och inriktning på hållbarhet.

RetroHuset satsar på design från 1950-, 60- och -70-tal. Tyngdpunkten ligger på möbler, men även en del prydnadsföremål och textilier kommer med.

– I kaféet fick vi inte måla väggarna, så där ramade jag in bitar av tapeter från de här decennierna som tavlor. På så sätt fick vi in lite färg och en design som band ihop hela rummet, fortsätter Maria.

Företagets inriktning på design från just dessa epoker föll sig naturlig.

– Det är den stil vi själva växt upp med hos våra föräldrar, säger Maria. Vi känner mycket för den här designen.

– Det är ju så snyggt!

Mycket från den här tiden kommer ut på marknaden nu. Generationerna som möblerade

upp sina hem under 1950-talet och decennierna därefter har blivit äldre. De vill kanske göra sig av med saker eller flytta till andra typer av boenden. Dödsbon är en annan stor del.

– Vi köper in en del, men får också mycket till skänks. I möjligaste mån vill vi behålla originalutförandet. Jonas och jag är händiga och kan göra en hel del reparationer.

DET SOM INTE PASSAR IN i konceptet skänks vidare till andra second hand-butiker.

– Om vi erbjuds att ta hand om exempelvis ett dödsbo tar vi hand om allt, betonar Maria. Det är viktigt. Den som skänker ger bort något de levtt med under väldigt lång tid. Då ska inte vi stå och välja bort saker. Vi visar intresse och låter folk berätta om sina saker.

– Det här är mycket en social verksamhet också.

Maria och Jonas startade RetroHuset för ungefär ett år sedan. Samlandet sträcker sig dock betydligt längre bak i tiden än så. Det finns ett fullt möblerat hus i Vimmerby i 1950-talsstil och ett i Timrå utanför Sundsvall i 60-talsstil.

– Vi vill inte känna oss bundna till en plats, säger Maria.

Husen i Vimmerby och Timrå bor man i under olika perioder. Företagets verksamhet bedrivs i Järfälla.

Det har blivit en helt annan volym på arbetet än vad de förutsett. Jonas har fått ta tjänstledigt från arbetet som möbelförsäljare och Maria lägger all ledig tid efter Swedbank-arbetet på företaget. Ibland får barnen (20 respektive 24 år) hoppa in när det hopar sig.

– Vi skulle kunna anställa fler och öka verk-

samheten betydligt bara här i Stockholmsområdet. Men vi vill inte växa på det sättet. I stället inriktar vi oss på att konsolidera och siktar på att inom ett par år ha byggt upp RetroHuset som heltidsarbete för oss två.

Försäljningen sker via sajter som Tradera och Blocket. Information och inspiration sprids via andra sociala medier.

– Intressant nog är vår främsta kundkrets ungdomar mellan 20 och 30 år, säger Maria entusiastiskt. Det känns jättebra.

– Då får designen vi älskar leva kvar länge, i en ny generation.

TEXT: PER AXEL NORDFELDT

FOTON: ANNA BLOMBERG JOHANSSON OCH RETROHuset

Matsalsgrupp, sammansatt av 1950- och 70-talsmöbler. På väggen tavlor som Maria Lundqvist gjort av tapetbitar.

Jonas och Maria Lundqvist från RetroHuset har gjort utställningen.

Kökssoffa med fåtöljer. Gruppen sammanställd av möbler med lite äldre design.

Gillestugebonanza. Tidstypisk soffgrupp från 1970-talet.

Klosterträdgård ska anläggas – vill du vara med?

ARBETET MED EN klosterträdgård bakom församlingshemmet vid Järfälla kyrka är i full gång. Framöver kommer personer som arbetstränar inom ramen för församlingens S:t Mary-verksamhet att arbeta med trädgården. Planering pågår, och fönster till växthus är redan inköpta. Fler goda krafter behövs! Vill du vara med i processen?

Kontakta

Ulrika Ingermark, diakon
Ulrika.Ingermark@svenskakyrkan.se

Nystart i barnköreerna i S:t Lukas!

Sjung med på torsdagar i S:t Lukas kyrka!

Miniorkören (5–7 år, kl 16.15) och Barnkören (från 8 år, kl 17). Barnen får sjunga, ha kul och lära sig massor om musik!

Körledare: Margareta Larsson
Anmälan: Ulrika Nordqvist
ulrika.nordqvist@svenskakyrkan.se
08-580 218 86

Vila i vardagen: Mini-retreat för anhöriga

Lördag 11 november kl 10-13 i S:t Lukas kyrka

EN MINI-RETREAT för dig som är nära anhörig till en person med NPF-diagnos eller psykisk sjukdom. Vila, lyssna till musik, måla eller skriv, få massage eller ett enskilt samtal med kommunens anhörigkonsulent Malin Karlsson.

Lunch till självkostnadspris.

Anmälan till maria.jonsson@svenskakyrkan.se

Läka genom skapande

Vernissage med ukrainsk konst i Maria kyrka i november

“MÖTA SVERIGE DIREKT” är ett stötande sammanhang för ukrainare i Järfälla. Projektet syftar till välmående och integration, och drivs i samarbete med Länsstyrelsen.

Många av de människor i alla åldrar som träffas inom ramen för projektet är kreativa och uppskattar att uttrycka sig i konstnärligt, och under hösten har verksamheten varit en kreativ studio med målande, ljusstöpning och andra former av bildkonst och hantverk.

Gruppen har besökt museum med barn och vuxna för att främja välmående och inspireras. I studion i Maria kyrka finns utrustning för skapande. Många har också utrustning hemma, och målar kontinuerligt.

Onsdag 15 november kl 14.30 hålls vernissage med deras verk i Maria kyrkas entré. Utställningen hänger kvar året ut.

YULIIA, EN UTSTÄLLARE

My name is Yuliia, I'm 24 years old. I see art in every object, it seems to me that absolutely everything that happens around me can be called art, because I try to create these pieces of art around me.

I've been drawing since I was a child. I was five years old when my grandmother taught me, and during all these years since then I have continued to draw. Drawing helps me relax, inspires me, and gives me the feeling that I'm creating something interesting. In Ukraine, I painted all my life, at school I even drew mini portraits of my classmates. Most of all I like to convey the emotions of people and faces on a sheet of paper, but there are periods when you want a variety of colors and styles.

At the exhibition you can see and feel the energy of little-known Ukrainian artists.

Fri frisör

FRISÖR FRÅN Salong Brunetten: Blondinen i Bandhagen kommer och hjälper dig som oftast behöver pengarna till annat med klippning och föning.

Tyvärr har vi inte möjlighet att erbjuda hårtvätt, därför är det viktigt att du tvättat håret samma dag. Välkommen att bli fin i håret igen!

Ansökan och anmälan till
Anna Johansson Blomberg
08-580 218 87.

Jeansplagg, ja tack!

TACK FÖR ALLA gamla jeans och andra textilier som skänkts till församlingens kommande arbetsträningssprojekt. Insamlingen fortsätter!

Lämna dina avlagda jeansplagg, skjortor och linnedukar i det uppmärskade kärlet i entrén i Maria kyrka.

Frågor? Hör av dig till Anna Johansson Blomberg på 08-580 218 87 / anna.johanssonblomberg@svenskakyrkan.se

Behöver du prata med någon som kan juridik?

DET KAN DU FÅ GÖRA I MARIA KYRKA!

Nathalie S. Lundqvist, biträdande jurist på Juristhuset, erbjuder kostnadsfri konsultation. Specialiteter: familjerätt, fordran, brottmål, migrationsrätt, socialrätt och försäkrings- ärenden. Boka din tid direkt hos Nathalie på nathalie.lundqvist@svenskakyrkan.se
Tel: 580 218 95 sms: 070-520 29 51

Allhelgona-avsnitt av podden Samtal i sakristian: Får man skämta om döden?

MACKAN ANDERSSON är ståuppkomiker, blind och officer i Frälsningsarmén. Onsdag 1 november släpps Allhelgona-avsnittet av podden Samtal i sakristian, där Mackan pratar med prästen Omar Ud-Din om allt man (inte?) får och kan skämta om. Här kan du läsa mer om podden och lyssna på detta och tidigare avsnitt!

Tekniktimmen

KÄNNS DET KRÄNGLIGARE än nödvändigt? Kom på Tekniktimmen i Maria kyrka på fredagar kl 11, så tittar vi på det tillsammans.

Betala räkningar, boka tågbiljetter, hitta restauranger... Mobiltelefoner, läsplattor och datorer kan förenkla vardagen på många sätt. Varför blir det då så väldigt krångligt ibland? Det kan hjälpa att gå igenom det i lugn och ro med någon som är lite mera van!

FOTO: KIELLE SVENSSON

Körmedlemmar söktes

VIKSJÖ MOTETTKÖR söker nya medlemmar i alla stämmor, främst sopraner och altar. Hemsida: viksjo-motettkor.se Vi övar torsdagar 19-21.15 Hör av dig till eva-karin.remback@svenskakyrkan.se

Händelser i Järfälla

Pyramiden på Järfälla kyrkogård

DET ÄR MÅNGA som ställer sig frågan: Varför står det en giraff på torget i Jakobsberg? Svaret på den frågan är helt enkelt att det är ett fint konstverk. Någon koppling till Järfälla finns knappast. En del frågar sig också varför det finns en pyramid på Järfälla kyrkogård vid kyrkbackens södervägg. På den frågan är svaret inte lika enkelt. Det var herrskapet på Säby Gård, Anna Sofia Gyllenberg och hennes make Olof Adlerberg, som lät uppföra pyramiden, eller Adlerbergska gravmonumentet, som det också kallas. Förebilden är Cestiuspyramiden i Rom, som byggdes år 10, således samtida med Jesus. År 1757 begravdes Olof Adlerberg i pyramiden, därefter hustrun Anna Sofia år 1766 och slutligen deras dotter Anna Carolina år 1767, endast 29 år gammal.

Varför ville då herrskapet på Säby ha en pyramid som gravkammare? Förklaringen ligger sannolikt i att det i adelskretsar vid denna tid fanns ett stort intresse för egyptologi.

Anna Sofia Gyllenberg och hennes familj gjorde stora insatser för Järfälla kyrka bl.a. skänkte de inventarier, medverkade till renovering och en ny predikstol. Eftersom Säby Gård räknades som den finaste gården i Järfälla, så satt familjen Adlerberg-Gyllenberg på första bänken i Järfälla kyrka. Familjens stora bistånd till kyrkan gjorde också att sock-

Monica Boye-Möller, hembygdsföreningens ordförande, kommer i varje nummer berätta något om Järfälla – dåtid, nutid och framtid.

enstämman biföll familjens önskan att med hjälp av arkitekten Jean Eric Rehn uppföra den unika pyramiden en meter från kyrkväggen. Ingången till pyramiden är under en sten i koret framför altaret.

MONICA BOYE-MÖLLER

Therese tipsar...

Diagonallyft för att stärka din core (mage och rygg) men också för att träna din balans.

Stå på alla fyra gärna med en filt under knäna, och dra in naveln mot ryggraden för att aktivera din core.

Lyft upp höger arm och vänster ben tills båda är parallella med axel och höft. Håll någon sekund. Kom tillbaka till alla fyra.

Lyft upp vänster arm och höger ben på samma sätt. Upprepa några gånger.

FOTO: PER AXEL NORDFELDT

Storverk i S:t Lukas kyrka

VID EN KONSERT på Tacksägelsedagen den 8 oktober framfördes Hugo Alfvéns stora verk Herrens bön i S:t Lukas kyrka i Kallhäll. Det är unikt att detta verk framförs, det har bara skett vid ett fåtal tillfällen sedan det skrevs 1899-1901. S:t Lukas gjorde det också förra året, som en del av 150-årsjubileet av tonsättarens födelse.

Det är ett komplext verk med kör, fyra solister och orkester. Anders Emilsson, kyrkomusiker i S:t Lukas kyrka, har gjort det som kyrkomusiker fått göra i alla tider, nämligen anpassa verk efter tillgängliga resurser. Denna version av Herrens bön är därför mer kammarmusikalisk, med bara 8 musiker. I den mäktiga finalensatsen förstärks den fina S:t Lukasören av att de fyra solisterna träder in som en kompletterande kör. Det fungerar utmärkt. Den sparsamma besättningen ger också fördelar. Klangen är mer transparent och kontrapunktiken framträder tydligare.

ALFVÉN VAR Knappt 30 år när han skrev Herrens bön till text av Stagnelius. Han ville visa sina stora kunskaper i komposition och kontrapunkt. Verket är mycket krävande och svårsjunget. Med tiden blev Alfvén en av våra

främsta körtonsättare, inte minst genom samarbetet med kören Orphei Drängar, som han ledde under många år.

Det är en mäktig upplevelse att ta del av detta verk. I den närmast extatiska finalen är det som att hela kyrkbyggnaden nästan lyfter. En imponerande insats av samtliga medverkande.

VID KONSERTEN framfördes också Francis Poulencs konsert för orgel, stråkar och pukor och Aaron Coplands konsert för klarinetten, stråkar, harpa och piano. Anders Emilsson som orgel- respektive klarinetsolist.

PER AXEL NORDFELDT

Herrens bön

Musik Hugo Alfvén
Text ur Martyrerna av Erik Johan Stagnelius
S:t Lukaskören
Orkester
Kathrin Lorenzen, sopran
Maria Nordstedt, alt
Arvid Emilsson, tenor
Filip Hamber, baryton
Anders Emilsson, dirigent

Falukorv, fruktsallad och danska småkakor vid nostalgimiddag

VID ÅRETS NOSTALGIMIDDAG i prästgården fick 35 personer äta och umgås kring dukade bord i Prästgården.

I köket stod för tredje gången i rad Krister Kappel, assisterad av Omar Ud-Din och Kristina Blomberg från pastorala rådet som ansvarade för dukning, servering och städning.

Menyn bestod av gratinerad falukorv med körsbärstomater, körvel och potatismos, fruktsallad med likörgrädd och i glasen Pommac. Därefter kaffe och danska småkakor.

– Vi satt och gissade vad det skulle bli innan maten serverades. Största behållningen är att få äta tillsammans med andra. Anita

– Tänk att få uppleva maten man minns i trevligt sällskap! Wanja

...hänt sen sist

Känner du någon som inte får tidningen?

TUSEN MÖJLIGHETER DELAS UT till alla hushåll i Järfälla sex gånger per år. Känner du någon som inte får tidningen? Anmäl här

**Nästa nummer
i din brevlåda
9-10 december!**

JÄRFÄLLA FÖRSAMLING: Tusen möjligheter

BARN & FAMILJ

Familjesöndag

Söndag 12 november kl 10–14 i Viksjö kyrka
En dag med gudstjänst, pyssel, lunch och lek! Gudstjänst för små och stora kl 10, lunch till självkostnadspris kl 11.15–12.15.

Champions

Tisdagar kl 14–16 S:t Lukas kyrka
Drop-in-fritids för barn i åk 3–6. Verksamheten utgår från barnens intresse och har fokus på inkludering. Vi bakar, spelar pingis, innebandy, dansar, game:ar, kårkar melis, pysslar.

TORSDAGSÖPPET – en kväll i gemenskap för alla åldrar

Torsdag 9/11 kl 16–19 i S:t Lukas kyrka
En kväll i gemenskap för alla åldrar! Med skapande för barnen, samtal för de vuxna, och middag (självkostnadspris) för alla är det ett avspänt vardagshäng mitt i veckan där du kan träffa gamla och nya vänner, eller bara vara för dig själv i trevligt sällskap. Anmälan behövs inte. Kl 16.30–16.45 Sångsamling för de minsta Kl 17 och 18 En lugn kvart i kyrkan med bibelberättelse för alla åldrar, sedan aktivitet för barnen och fördjupning för de vuxna.

UNGA

Hänget

Onsdagar i udda veckor (8 och 22/11) kl 19.30–21 i S:t Lukas kyrka
En kväll för dig som ung vuxen att hänga med andra unga vuxna (från åk 2). Om ni dyker upp och tar med er polaren utlovar vi en god latte! Skön pluggmiljö, laga-mat-miljö, pratmiljö, hängmiljö. Ni önskar, vi fixar!

Ungdomskväll i Viksjö

Onsdagar i jämna veckor (1 och 29/11) kl 18.30–21 i Viksjö kyrka
Vi dricker te, snacker djupt, myser och har kul. Här ryms allt mellan himmel och jord! För 14–19 år.

Thank God it's ...

... Wednesday!

Onsdagar i udda veckor (8 och 22/11) kl 19.30–21 i S:t Lukas kyrka
En kväll för dig som ung vuxen att hänga med andra unga vuxna (från åk 2). Om ni dyker upp och tar med er polaren utlovar vi en god latte! Skön pluggmiljö, laga-mat-miljö, pratmiljö, hängmiljö. Ni önskar, -vi fixar!

Ungdomsandakt

Onsdagar i udda veckor (8 och 22/11) kl 19 i S:t Lukas kyrka
Stanna upp mitt i veckan, ta en paus – eller nya kraftfulla tag. En stund för själen, för, av och med ungdomar.

PÅ FINSKA/ SUOMEKSI

Mässa på finska

Söndag 3/12 i Järfälla kyrka
Solist, Pär Lund

Konsert på Finlands självständighetsdag

Onsdag 6/12 kl 18 i Maria kyrka
Solist, Katri Immonen m fl. Efteråt bjuder vi på fika och ljus finns till försäljning. Konserten arrangeras i samarbete med Järfälla kommun.

Finsk allsång / Yhteislaulua

Måndagar/maanantaisin kl 17.30–18.30 i Maria kyrka
Ingen föransökningsbehövs.

Finsk seniorjympa / Senioorijumppa

Tisdagar kl 10–12 i Maria kyrka

MUSIK

Adventskonsert

Söndag 3/12 kl 18 S:t Lukas kyrka
S:t Lukas Seniorkör och Sångfåglarna med Anders Emilsson.

Allhelgonakonsert med Viksjö Motettkör

Lördag 4/11 kl 16 i Viksjö kyrka
Viksjö Motettkör sjunger Requiem av Duruflé och musik av Brahms och Gjeilo. Sopran: Noriko Akinaga. Orgel: Bengt Tribukait. Dirigent: Eva-Karin Remback.

Julkonsert med Järfälla gospel

Söndag 3/12 kl 17 i Viksjö kyrka
Välkomna till Järfälla gospels Julkonsert under ledning av Monika Bjerkerot. Parfympfri konsert.

Konsert: Första advent

Söndag 3/12 kl 18 S:t Lukas kyrka
Sångfåglarna och Seniorkören.

Lunchmusik

Torsdagar kl 12 Maria kyrka
En lugn stund i kyrkan med levande piano- eller orgelmusik.

FÖRDJUPNING

Bibelsamtal

i Prästgården
Tisdagar i udda veckor (7 och 21/11) kl 12.30–14.30 i Prästgården vid Järfälla kyrka.
Samtal kring Johannes Uppenbarelsebok, andakt och fika.

Höstens högtider med Göran Larsson

Måndagarna 30/10, 6 och 20/11 kl 13–14.30 i Viksjö kyrka.
Under det bibliska högtidsåret infaller flera stora högtider under hösten, som inte är med i det kristna kyrkoåret. Hur blev det så? I en serie på fem träffar (ingen anmälan) kommer Göran Larsson att belysa den bibliska grunden till dessa högtider, och ta upp hur de firas av judar än idag. Vi kommer också att läsa texter ur Nya testamentet och tala om hur det kristna kyrkoåret växte fram.

KROPP & SJÄL

Retreat: Ordlös, stilla, utan krav

Söndag 19/11 kl 13–17 S:t Lukas kyrka
Välkommen till en eftermiddag i stillhet och tystnad. Inga förkunskaper – eftermiddagen leds av präst och retreatledare och det finns tillfälle till samtal med präst om du önskar. Vi börjar och avslutar eftermiddagen gemensamt i övrigt är eftermiddagen din. Anmäl gärna till ulrika.nordkvist@svenskakyrkan.se. Välkommen även till gudstjänsten kl 11 och lunch 12.15.

Sittgympa

Måndagar kl 11.45 i Maria kyrka
En kvart med energigivande rörelser du kan följa sittande.

Alla kan sjunga-kören

Torsdagar kl 15.30 Maria kyrka
Sjung för att det är kul! Inga förkunskaper behövs, och ingen anmälan heller.

MÖTAS & UMGÅS

Café Maria

Vardagar (utom tisd) 10–11.45 och 12.15–15. Lunch kl 12–13.30 Maria kyrka
Mysigt och hembakat fika till självkostnadspris i församlings-salen i Maria kyrka. Lunch kl 12–13.30. Måndagar: Husmanskost Tisdag: Stängt Onsdagar: Husmanskost Torsdagar: Soppa med efterrätt. 2 för ! Fredagar: Vegetariskt (Lakto och Ovo)

Andakt och Öppet hus

Onsdag 15/11 kl 12–14.30 Maria kyrka
En träffpunkt för dig som är dagledig. Kl 12: Andakt i kyrksalen, kl 12.30–14.30 enkel lunch och gemenskap i församlingsalen med bingo eller underhållning.

Fredagsträffen

Fredagar kl 12–14.30 Viksjö kyrka
Välkommen till en trevlig stund tillsammans! Lättare lunch och kaffe till självkostnadspris. Bingo.

KULTURKVÄLAR

Kulturkväll i Viksjö

Onsdag 8/11 kl 19–21 Viksjö kyrka
Bengt Mosesson från judiska församlingen i Stockholm berättar om sabbatsbordets mat, kultur och tradition. Föreläsning ca 45 minuter och frågestund. Ingen föransökningsbehövs. Vi bjuder på kaffe, te och alkoholfritt bubbel.

Stickcafé

Söndagarna 12/11 och 26/11 kl 12.30–15.30 i Prästgården vid Järfälla kyrka
Få hjälp med din stickning – eller kom igång med något nytt! Material finns. Vi bjuder på garn, stickor finns att låna. Ingen föransökningsbehövs, och ingen anmälan heller. Även via Zoom, om du anmäler senast torsdag innan till jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se

TRIVSELTRÄFF i Viksjö kyrka

Tisdagar kl 13–15
Andakt, sittgympa (kl 13.15) och underhållning med fika (13.30). Kl. 13 andakt i kyrkan.
31/10 Ulrika Carnell och Nonna Shilo sjunger och spelar.
7/11 Lunchmusik med Johan Lindberg, orgel.
21/11 Låt dig inte bedras! En gäst från polisen om bedrägerier och säkerhet.
28/11 Mitt Italien. Maria Bjerle visar bilder och berättar.

TRIVSELTRÄFF i S:t Lukas kyrka

Varannan torsdag kl 13–15
Varannan torsdag kl 13 i S:t Lukas kyrka. Andakt och sittgympa (även online), därefter fika och dagens program.
2/11 En resa till Paris. Ulrika Nordkvist berättar.
16/11 Bo Setterlind 100 år. En hyllning av S:t Lukas Seniorkör och Anders Emilsson.
30/11 Valdemar Langlet i Budapest. Med Björn Runberg.

TORS DAGSTRÄFFEN i Barkarby

Järfälla kyrkokör framför 'I ur och skur – musik från kyrkans värld'

Torsdag 23/11 kl 13–15 i Järfälla kyrkas församlingshem.
Andakt och fika (20:-). KYRKBUSSEN HÄMTAR! Kl 12.15 S:t Lukas kyrka, Svarvargränd 1 12.30 Klockstapeln Viksjö kyrka, Agrargränd 2 12.45 Barkarby seniorboende, Helikoptervägen 10

Första advent

Söndag 3 december

Sång- och musikgudstjänst Viksjö kyrka kl 10

Vi sjunger in advent tillsammans med Viksjö motettkör. Trumpet: Tony Averstedt. Efter gudstjänsten serveras kaffe, glögg och pepparkakor.

Gudstjänst S:t Lukas kyrka kl 11

I gudstjänsten medverkar S:t Lukaskören under ledning av Anders Emilsson.

Mässa Maria kyrka kl 15

Viksjö motettkör medverkar i gudstjänsten. Trumpet: Tony Averstedt.

Mässa på finska Järfälla kyrka kl 16

Solist. Kyrktaxi bokas på 08-580 219 08

Julkonsert med Järfälla Gospel Viksjö kyrka kl 17

Välkomna till Järfälla gospels julkonsert under ledning av Monika Bjerkerot.

Öppet forum i Viksjö kyrka

Söndag 29/10 kl 11.30 i Viksjö kyrka
Välkommen till ett samtal om vad din kyrka ska vara och göra! På Öppet forum får du också information om vad som är på gång. Dessutom nomineras representanter till kyrkans Pastorala råd, som hjälper till att utveckla kyrkans verksamheter.

ONLINE

Lunchmusik online

Varannan onsdag kl 12 i Maria kyrka, Viksjö kyrka eller S:t Lukas kyrka.
8/11 Viksjö kyrka
22/11 S:t Lukas kyrka

Webbandakt

Varje fredag kl 13 sänds en kort andakt från någon av våra kyrkor, med någon av församlingens medarbetare. Välkommen att delta på Facebook, YouTube eller via hemsidan!

Andakt och sittgympa

2, 16 och 30/11
Varannan torsdag kl 13 i S:t Lukas kyrka (eller online) som inledning på Trivselträffen.

Söndag 10 december

Julkonsert med Kidz' Voice

Järfälla kyrka kl 13

Julstämning med Barnkören Kidz' Voice (5–7 år)

Ur Juloratoriet

S:t Lukas kyrka kl 18
S:t Lukaskören med solister och orkester framför traditionsenligt valda delar ur Juloratoriet av J. S. Bach.

Onsdag 13 december

Luciafirande

Järfälla kyrka kl 18
Järfälla vokalensemble bjuder på fullskalig luciastämmning!

...hänt
sen
sist

Kyrkbyns dag

SÖNDAGEN DEN 1 OKTOBER var det återigen dags för evenemanget Kyrkbyns dag. Det är ett tillfälle att få veta mer om vad som händer i församlingen. Gudstjänster, aktiviteter för alla åldrar, marknad, drop-in-dop, hoppborg, mekanisk enhörning, ponnyridning. Ett samarbete med Kulturskolan gav möjlighet att testa olika musikinstrument. Och mycket mer. Plats var gräsmattan utanför kyrkmuren vid Järfälla kyrka.

– Kyrkan ska vara inkluderande, menar Omar Ud-Din, präst i Maria församling.
– Jag mötte en familj som var tio minuter försenade till förmiddagens gudstjänst klockan 10.00. De var ledsna och vågade inte gå in, rädsla för att störa. Jag sa åt dem att de absolut var välkomna in. Det gör inget om man är lite sen till en gudstjänst, det går ofta att smyga in utan att störa.

Kyrkbyns dag har hållits flera gånger. Gensvaret är positivt.

– Det är ingen som klagat eller invänt mot exempelvis att vi satt upp en hoppborg så nära gravplatserna, fortsätter Omar.

– Jag gillar att barnen idag får leta ”kyrkråttor” i kyrkan. En kyrka från 1100-talet är väl en underbar lekplats att få upptäcka i lugn och ro?

KYRKBYNS DAG AVSLUTADES med en musikgudstjänst i Järfälla kyrka med artisen och låtskrivaren Peter Hallström. Han är starkt förankrad i den svenska folksjälen med låtar som Håll mitt hjärta, Kärleksvisan och Viskar en bön. Peter spelade tillsammans med basisten Kenneth Eriksson och framförde egna låtar från hela sin långa karriär.

TEXT OCH FOTO PER AXEL NORDFELDT

Drop-in-dop. Jack Nensén, 12 år, döptes av Maria Bjerle i närvaro av familjen.

Omar Ud-Din framför den mekaniska enhörningen.

Peter Hallström och Kenneth Eriksson vid eftermiddagens musikgudstjänst.

Eva Blomberg tog chansen att testa saxofonspel. Jonas Persson från Kulturskolan instruerar.

Ponnyridning var en av aktiviteterna. Här är det Samuel som tar en tur på hästen Dunder, ledd av Agnes.

Balettgruppen framträdde under förmiddagens gudstjänst. Koreografi av Åsa Diurlin.

Framgångsrik försäljning för stickcaféet. Kristina Blomberg fyller på förrådet.

Vid förmiddagens gudstjänst fick alla sexåringar en egen Bibel. Liam Castellanos van Tol har säkrat sitt exemplar.

BILD: ISTOCKPHOTO	FÖRE-BÅDA	BLAD HIMLA-KRÖPP	JAFET VAR NOAS	FINNS I MÅNGA KYRKOR	BATTERI		
	GÖRA SIG ROLIG						
	FULL-STÄNDIG	BUMS BLIR SOMN MED TUPP	JÄRN-VAGS-FÖRETAG		FRÅN DEN SOM INSTÄMMER		
	KJBANSK DANS			SÖRGLIG HÄNDELSE	MATRÖK		
	MARTAS HETTE MARIA	GALLERI I LONDON	FOT-BOLLS-LAG	TVÅ LIKA FISK SOM LEKER	HAR SITT HEM	KONFES-SION	
						JORD-SKRED MYCKET KLOK	
			KÄRLEKS-FULL			EN FRÅGA OM PLATS	TILL-RÄCK-LIGT
	RÄVBO INOM KORT			LAND I ASIEN		PÅ NYTT	
	SKA DRA	MÄLLOS GER INGET	MELAN-KOLI	RIKTNING		DOMÄN LA-CROSSE ÄR EN	BERÖM
	UNDER-LÄTTÄR ÖVER-FART	PLAN-TERA FRON				BRÖD-MASSA	
			VÄRME-KÄLLA	LÖV-TRÄD		VIND-PUST	ÄRT-SOPPA OCH GRÖT
	SANKT STEFAN ÄR ETT	EN-FÄLDIG FINNS I UTTAG		PLAGG		IFALL GROVT GRUS	
					FINNS	CYKLO-PEN HAR BARA ETT	
	GEO-GRAFISKT OMRÅDE			NATT-VARDBORDET			

täv-ling

Skicka in meningen i det färgade fältet på ett vykort till Tusen Möjligheter, Järfälla församling, Box 139, 177 52 Järfälla eller på e-post: jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se senast 13 november. Vinnaren presenteras i nästa nummer. Varmt lycka till!

Gratis

Vinnare korsord nummer 4 Charlotte Engleson, Anders Tottie och Åsa Pinner som får ett presentkort var.

Fler vinnare av bok, pussel klocka, honung från nummer 4 Andrietta, Kerstin, Ann, Anne-Li, Tikka, Johanna, Anna, Marianne, Pia, Kari.

Anmälan om inträde i Svenska kyrkan

Kryssa för lämpliga alternativ

- Jag vill bli medlem i Svenska kyrkan
 Jag är döpt i Svenska kyrkans ordning Jag är döpt i någon annan evangelisk-luthersk ordning
 Jag är inte döpt, men vill ha mer information om Svenska kyrkan
 Jag är konfirmerad i Svenska kyrkans ordning Jag är konfirmerad i annan kristen kyrkas ordning

Namn _____
 Personnummer _____
 Gatuadress _____
 Postnr och ort _____
 Ort och datum _____
 Namnunderskrift _____

Lägg talongen i kuvert, frankera och adressera till
Järfälla församling
Box 139
177 23 Järfälla

Klassisk smulpaj med höstäpplen

Hösten är här. Passa på att ta tillvara de sena höstäpplena och göra en enkel men god smulpaj till dessert efter söndagsmiddagen.

Ingredienser 8 portioner

7 äpplen (gärna höstäpplen)
1,5 msk smör
1,5 tsk malen kanel
3 tsk strösocker

Smuldeg

200 g smör
3 dl vetemjöl
1,5 dl havregryn
2 dl socker
½ tsk salt

Tillagning

Värm ugnen till 225 grader
Skala och kärna ur äpplena. Skär sedan smala klyftor och fördela i en smord ugnsfast form. Strö över kanel och socker, och rör om.

Knåda i smör, vetemjöl, havregryn, socker och salt till en smulig massa. Fördela över äpplena och grädda pajen mitt i ugnen i ca 20–25 minuter tills den fått en fin gyllen brun färg.

Serveras med vaniljsås, vaniljgrädde eller vaniljglass.

Lycka till!

THOMAS FREDENSVÄRD
Husfar

Julmarknad

Lördag 2/12 kl 11–14

i S:t Lukas kyrka

Kort andakt kl. 11, sedan försäljning, servering, loppis, lotterier, fiskdamm, julmusik m m.

Till förmån för Act Svenska kyrkan.

